

GEORGE COȘBUC ȘI PROBLEMELE LIMBII ROMÂNE LITERARE

Angela BOICENCO-ARSENI

Limba e cea mai puternică legătură a unui neam.

G. Coșbuc

George Coșbuc (1866-1918) a fost un poet și traducător român din Transilvania, membru titular al Academiei Române din 1916. Creația sa impresionantă îl recomandă drept un autor clasic al literaturii române, un om cu un gust estetic desăvârșit și un autor canonic, poezia sa aparținând patrimoniului cultural național.

George Coșbuc a manifestat o preocupare permanentă pentru problemele de limbă literară. Opiniile sale despre limbă au fost expuse fie în paginile ziarelor și revistelor *Tribuna*, *Epoca*, *Românul*, *Vatra*, *Nouă revistă română* etc., fie în diferite prefețe sau introduceri, pe care el le-a acordat, pe larg, ori de câte ori i-au fost cerute.

Fiind ardelean, din Bistrița-Năsăud, G. Coșbuc nu îmbrățișa punctul de vedere exprimat de N. Iorga și de școala lingvistică de la Cluj, după care „limba noastră literară s-ar fi format pe baza graiurilor din nordul țării” [5, p.696]. Nu era de acord nici cu teoria Bianu-Densusianu în care se vorbește de originea

muntenescă a limbii literare, ci caută să ajungă la un punct de vedere personal, pe baza analizei limbii operelor literare, de până atunci.

În calitate sa de reprezentant al limbii populare, Coșbuc combate, în primul dintre articolele sale, pe cei care se arătau îngrijorați de intrarea în limba literară a „provincialismelor”. Poetul susținea că atât timp cât limba noastră literară nu este încă fixată, noi nici nu putem ști ce este și ce nu este provincialism: „Nu știm care cuvinte se pot numi, fără drept de apel, provincialisme și care nu” [1, p.86]. Autorul mai considera că noi abia în vremea lui (1890-1900) „ne începem literatura, iar tradițiile ei sunt puține și... unilaterale, pe teren bisericesc și istoric”, că lupta împotriva provincialismelor este provocată de imitarea stărilor de lucruri din Apus, în special a celor din Franța, unde tradiția literară este veche și limba literară era de mult formată.

Închegarea limbii nu se poate face, spune Coșbuc, decât adunând „elemente” de pretutindeni. La formarea limbii trebuie să contribuie elemente adunate de pe întreg teritoriul pe care se vorbește românește. Poetul susținea că nu este corect să se dea preferință anumitor regiuni, în detrimentul altora, numai cei „neorientați” spun că limba noastră literară își are originea în graiul muntenesc” [2, p.90].

Muntenilor care erau înclinați să considere provincialism tot ce nu-i curent în vorbirea lor de acasă, ca și cărturarilor de proveniență orășenească, care încearcă să respingă, din limba literară, tot ce provine din mediul rural, anume ceea ce depășește cunoștințele lor, poetul le răspundea că „neștiința nu poate fi judecător” [3, p.100].

În articolul *Pentru limba românească*, publicat în *Viața literară* (București, 1906), poetul constată că limba noastră n-a avut niciodată condiții prea bune de dezvoltare.

Coșbuc subliniază rolul important al scriitorilor în formarea limbii literare și susținea, cu dreptate, că diferite curente lingvistice din secolul al XIX-lea n-au făcut decât să întârzie dezvoltarea și cultivarea limbii.

Însă unele afirmații ale poetului sunt prea categorice și de aceea nu pot fi împărtășite în totalitate. Ne vine foarte greu să credem „că de pe urma acestor încercări nu ne-am ales cu nimic”, după cum nu putem accepta ideea potrivit căreia cronicarii n-ar fi contribuit la formarea limbii literare; există o serie de cercetări relativ recente care au scos în evidență, într-un mod foarte clar, valoarea literară a cronicilor noastre. În pofida admirației nelimitate a poetului pentru limba veche bisericească, el formulează tot felul de obiecții asupra traducerii textelor religioase din vremea sa.

„Retipăritorii, necontrolați de opinia publică, au rățâcit și au alunecat în ceea ce privește limba, așa de rău, încât într-adevăr rămâi măhnit și indignat de „refacerile” și „îndreptările”, mai totdeauna smintite, ale vechilor texte” [2, p.10]. Teoriile lui G.Coșbuc despre limbă sunt strâns legate de activitatea sa poetică. El a știut să combine elementele populare autentice cu arhaismele aproape dispărute și cu cuvintele legate de moștenirea clasică greco-romană.

Prima poezie din volumul *Balade și idile* este *Noapte de vară*. La publicarea în volum, poetul i-a adus importante modificări de natură calitativă. El înlătură elemente care duc la situații singulare, întâmplătoare și caută să surprindă, să impună atenției noastre, ceea ce este în general în viața satului, ceea ce caracterizează atmosfera rurală în care a crescut poetul însuși.

Artist în toată puterea cuvântului, el tinde spre crearea de versuri cărora nimeni să nu fie în stare să le reproșeze nimic din punct de vedere tehnic.

Cultivat la școala marilor clasici, împrumută din operele acestora numai ceea ce nu contravine gustului său de reprezentant al oamenilor de la țară, unde se regăsesc o serie de regionalisme, adecvate conținutului textelor respective.

Părerile lui George Coșbuc despre limba română literară nu se întemeiază pe elemente subiective, dictate de interese de grup sau de originea locală a scriitorului. Ele au fost formulate, ceea ce este foarte important, pe baza observației directe, în urma studierii textelor literare din diferite epoci, după un lung proces de meditare.

Toate opiniile sale pe marginea problemei enunțate sunt foarte importante, deși Coșbuc n-a fost lingvist, credem că a ridicat o serie de probleme cu „intenția de a ajunge la o rezolvare pentru el însuși, nu pentru publicului cărui i se adresa” [4, p.238].

Aproape toți lingviștii români au fost și mai sunt preocupați de originea limbii noastre literare, de acest anevoios proces de constituire a normelor literare, în condițiile când la teoriile existente în această problemă, se adaugă altele noi. Un punct de vedere unitar nu poate fi stabilit înainte de a analiza la rece și de a confrunta cu minuțiozitate toate părerile cunoscute până acum cu realizările artistice ale celor mai reprezentativi dintre scriitorii români.

G. Coșbuc are meritul incontestabil de a sta din acest punct de vedere în fruntea poezilor și scriitorilor din generația sa, căci numai o persoană dedicată cauzei naționale putea să afirme: „Limba e sufletul neamului, e firea și ființa lui. Aceleași vorbe nasc în noi (ardeleni, moldoveni, olteni, munteni ș.a.) aceleași gânduri, iar toți câți au aceleași gânduri, merg pe aceeași cărare: ei fac un neam, unul de nedespărțit” [3, p.86].

Referințe:

1. COȘBUC, G. Provincialismele scriitorilor noștri. În: *Viața literară*. București, 1906.
2. COȘBUC, G. Pentru limba românească. În: *Viața literară*. București, 1906.
3. COȘBUC, G. Dintr-ale neamului nostru. În: *Viața literară*. București, 1903.
4. ISTRATE, G. *Limba română literară. Studii și articole*. București: Minerva, 1970.
5. IVANESCU, I. *Istoria limbii române*. Iași: Junimea, 1980.